Euroopan parlamentti
2024-2029

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2024/2125(INI)

24.03.2025

MIETINTÖLUONNOS

sukupuolten tasa-arvostrategiasta 2025
(2024/2125(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä:: Marko Vešligaj

PR_INI

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 11

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA.....15

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

sukupuolten tasa-arvostrategiasta 2025
(2024/2125(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 3 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8, 10, 19, 79, 83, 153 ja 157 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 ja 23 artiklan,

– ottaa huomioon parlamentin, neuvoston ja komission 17. marraskuuta 2017 antaman ja allekirjoittaman julistuksen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista ja 4. maaliskuuta 2021 annetun komission tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta (COM(2021)0102),

– ottaa huomioon 18. joulukuuta 1979 tehdyn YK:n yleissopimuksen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamisesta,

– ottaa huomioon 15. syyskuuta 1995 annetun YK:n Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman ja niitä koskevien tarkistuskonferenssien tulokset,

– ottaa huomioon 21. lokakuuta 2015 hyväksytyn YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman ja siinä asetetut kestävän kehityksen tavoitteet ja erityisesti tavoitteen 5 ”saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia” sekä siihen liittyvät alatavoitteet ja indikaattorit,

– ottaa huomioon 29. kesäkuuta 1951 tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen, joka koskee samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa, ja 21. kesäkuuta 2019 tehdyn väkivaltaa ja häirintää koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen,

– ottaa huomioon 11. toukokuuta 2011 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus),

– ottaa huomioon vuodesta 1975 lähtien annetut ETYn ja EU:n direktiivit naisten ja miesten yhdenvertaisen kohtelun eri näkökohdista (direktiivi 79/7/ETY[1], direktiivi 86/613/ETY[2], direktiivi 92/85/ETY[3], direktiivi 2004/113/EY[4], direktiivi 2006/54/EY[5], direktiivi 2010/41/EU[6]),

[1] Neuvoston direktiivi 79/7/ETY, annettu 19. joulukuuta 1978, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä, EYVL L 6, 10.1.1979, s. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1979/7/oj.
[2] Neuvoston direktiivi 86/613/ETY, annettu 11. joulukuuta 1986, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammatinharjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella,

– ottaa huomioon vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta 20. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1158[7],

– ottaa huomioon pörssiyhtiöiden hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä 23. marraskuuta 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2381[8]

– ottaa huomioon miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla 10. toukokuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/970[9],

– ottaa huomioon naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta 14. toukokuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1385[10],

– ottaa huomioon tasa-arvoelimiä koskevista normeista naisten ja miesten yhdenvertaiseen kohteluun ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin työssä ja ammatissa liittyvissä asioissa sekä direktiivien 2006/54/EY ja 2010/41/EU muuttamisesta 14. toukokuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1500[11],

– ottaa huomioon ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta 13. kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1712[12],

– ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025” (COM(2020)0152),

– ottaa huomioon 25. marraskuuta 2020 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva kolmas EU:n toimintasuunnitelma (GAP III) – Kunnianhimoinen ohjelma sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi EU:n ulkoisissa

---

EYVL L 359, 19.12.1986, s. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1986/613/oj.

[3] Neuvoston direktiivi 92/85/ETY, annettu 19. lokakuuta 1992, toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä, EYVL L 348, 28.11.1992, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/85/oj.

[4] Neuvoston direktiivi 2004/113/EY, annettu 13. joulukuuta 2004, miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla, EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/113/oj.

[5] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY, annettu 5. heinäkuuta 2006, miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa, EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.

[6] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/41/EU, annettu 7. heinäkuuta 2010, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, EUVL L 180, 15.7.2010, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/41/oj.

[7] EUVL L 188, 12.7.2019, s. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

[8] EUVL L 315, 7.12.2022, s. 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj.

[9] EUVL L 132, 17.5.2023, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.

[10] EUVL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

[11] EUVL L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj.

[12] EUVL L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj.

toimissa” (JOIN(2020)0017) ja siihen liitetyn 25. marraskuuta 2020 annetun yhteisen valmisteluasiakirjan ”Objectives and Indicators to frame the implementation of the Gender Action Plan III (2021-25)” (SWD(2020)0284),

– ottaa huomioon 7. maaliskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma” (COM(2024)0097),

– ottaa huomioon 13. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksistä EU:ssa[13],

– ottaa huomioon 28. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman EU:n liittymisestä Istanbulin yleissopimukseen ja muista toimenpiteistä sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi[14],

– ottaa huomioon 30. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman sukupuolten palkkaerosta[15],

– ottaa huomioon 23. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvosta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa[16],

– ottaa huomioon 21. tammikuuta 2021 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvoa koskevasta EU-strategiasta[17],

– ottaa huomioon 21. tammikuuta 2021 antamansa päätöslauselman sukupuolten välisen digitaalisen kuilun umpeenkuromisesta: naisten osallistuminen digitaalitalouteen[18],

– ottaa huomioon 11. helmikuuta 2021 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksiin liittyvistä tulevista haasteista Euroopassa yli 25 vuotta Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman jälkeen[19],

– ottaa huomioon 10. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvon edistämisestä luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM) alojen koulutuksessa ja uralla[20],

– ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tilanteesta EU:ssa naisten terveyden osalta[21],

– ottaa huomioon 16. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle sukupuolistuneen väkivallan määrittelemisestä uudeksi rikollisuuden alaksi, joka mainitaan SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa[22],

---

[13] EUVL C 449, 23.12.2020, s. 102.
[14] EUVL C 232, 16.6.2021, s. 48.
[15] EUVL C 331, 17.8.2021, s. 5.
[16] EUVL C 404, 6.10.2021, s. 202.
[17] EUVL C 456, 10.11.2021, s. 208.
[18] EUVL C 456, 10.11.2021, s. 232.
[19] EUVL C 465, 17.11.2021, s. 160.
[20] EUVL C 67, 8.2.2022, s. 137.
[21] EUVL C 81, 18.2.2022, s. 43.
[22] EUVL C 117, 11.3.2022, s. 88.

– ottaa huomioon 14. joulukuuta 2021 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle sukupuolistuneen väkivallan torjumisesta: verkkoväkivalta[23],

– ottaa huomioon 15. joulukuuta 2021 antamansa päätöslauselman naisten ja miesten tasa-arvosta Euroopan unionissa vuosina 2018–2020[24],

– ottaa huomioon 10. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevasta kolmannesta EU:n toimintasuunnitelmasta (GAP III)[25],

– ottaa huomioon 3. toukokuuta 2022 antamansa päätöslauselman naisten taloudellisesta riippumattomuudesta yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen avulla[26],

– ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2022 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Kohti hoivatyötä koskevia EU:n yhteisiä toimia”[27],

– ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2022 antamansa päätöslauselman naisten köyhyydestä Euroopassa[28],

– ottaa huomioon 1. kesäkuuta 2023 antamansa päätöslauselman seksuaalisesta häirinnästä EU:ssa ja MeToo-arvioinnista[29],

– ottaa huomioon 11. huhtikuuta 2024 antamansa päätöslauselman aborttioikeuden sisällyttämisestä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan[30],

– ottaa huomioon 19. joulukuuta 2024 neuvostolle antamansa suosituksen EU:n painopisteistä naisten asemaa käsittelevän YK:n toimikunnan 69. istuntoa varten[31],

– ottaa huomioon 25. marraskuuta 2024 julkaistun Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA), Eurostatin ja Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) raportin ”EU gender-based violence survey: key results”,

– ottaa huomioon 10. joulukuuta 2024 julkaistun EIGEn vuoden 2024 tasa-arvoindeksin,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan lausunnon,

– ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön (A10-0000/2025),

A. toteaa, että oikeus yhdenvertaiseen kohteluun on Euroopan unionin perussopimuksissa[32] ja perusoikeuskirjassa tunnustettu perusoikeus, joka on olennaisen tärkeä yhdenvertaisen kohtelun jatkokehitykselle;

---

[23] EUVL C 251, 30.6.2022, s. 2.
[24] EUVL C 251, 30.6.2022, s. 23.
[25] EUVL C 347, 9.9.2022, s. 150.
[26] EUVL C 465, 6.12.2022, s. 54.
[27] EUVL C 47, 7.2.2023, s. 30.
[28] EUVL C 47, 7.2.2023, s. 2.
[29] EUVL C, C/2023/1224, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1224/oj.
[30] EUVL C, C/2025/1279, 13.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1279/oj.
[31] Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2024)0075.

B. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvo on yksi EU:n perusarvoista, perusoikeus ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin keskeinen periaate sekä edistyksen olennainen edellytys;

C. ottaa huomioon, että sukupuolistunut väkivalta on edelleen laajalle levinnyt ilmiö maailmanlaajuisesti ja myös EU:ssa, ja että sillä on vakavia seurauksia uhreille ja yhteiskunnalle;

D. ottaa huomioon, että jokaisella EU:ssa on oikeus parhaimpaan mahdolliseen fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen;

E. ottaa huomioon, että naistyöntekijöiden kokemat erot työmarkkinoilla sekä puutteet oikeudenmukaisissa työoloissa ja -ehdoissa ja turvallisuudessa jatkuvat edelleen kaikkialla EU:ssa ja että nykyinen sukupuolten palkkaero on suurelta osin seurausta naisvaltaisilla aloilla tehdyn työn järjestelmällisestä aliarvostuksesta; katsoo siksi, että sukupuolten palkkaeron umpeen kuromiseksi on puututtava samaa palkkaa samanarvoisesta työstä koskevaan kysymykseen;

F. ottaa huomioon, että uudet digitaaliteknologiat ovat riskitekijä sukupuolten tasa-arvolle ja että ne voivat ylläpitää ja syventää nykyisiä sukupuolten epätasa-arvon, syrjinnän ja naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muotoja;

G. ottaa huomioon, että hoivavelvollisuudet kasautuvat suhteettomasti naisille kaikkialla EU:ssa, mikä lisää eriarvoisuutta;

H. ottaa huomioon, että tutkimusten mukaan naiset ovat aliedustettuina kaikilla taloudellisen ja poliittisen päätöksenteon tasoilla maailmanlaajuisesti ja että sukupuolten tasapuolisen edustuksen saavuttaminen poliittisessa elämässä on kaukainen tavoite;

I. ottaa huomioon, että monet naiset ja haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät, kuten vammaiset henkilöt, heikommista sosioekonomisista lähtökohdista tulevat henkilöt, rodullistetut henkilöt, etnisiin tai muihin vähemmistöihin kuuluvat ja maahanmuuttajataustaiset henkilöt, ikääntyneet ja hlbtiq+-henkilöt, kohtaavat risteävää eriarvoisuutta ja syrjintää EU:ssa;

J. ottaa huomioon, että naisten oikeuksien edistämissuunnitelmassa vahvistetaan EU:n vahva sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien turvaamiseen ja edistämiseen ja esitetään edistymistä koskevat periaatteet ja pitkän aikavälin visio, joihin vuoden 2025 jälkeinen sukupuolten tasa-arvostrategia perustuu;

1. kehottaa komissiota esittämään kunnianhimoisen sukupuolten tasa-arvoa koskevan strategian 2026–2030, johon sisältyy konkreettisia lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä jäljempänä esitetyillä keskeisillä aloilla;

Sukupuolistunut väkivalta

2. kehottaa komissiota määrittämään sukupuolistuneen väkivallan uudeksi SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa mainittavaksi rikollisuuden alaksi, jotta voidaan

[32] SEU-sopimuksen 2 artikla ja 3 artiklan 3 kohta, SEUT-sopimuksen 8, 10, 19 ja 157 artikla sekä EU:n perusoikeuskirjan 21 ja 23 artikla.

torjua tehokkaasti kaikenlaista naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa, joka on yksi yleisimmistä perusoikeusloukkauksista EU:ssa;

3. kehottaa komissiota määrittämään naismurhat erilliseksi rikokseksi;

4. kehottaa komissiota seuraamaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin (EU) 2024/1385 saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja kannustamaan siihen, että se saatetaan nopeasti osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja esittämään suosituksensa naisiin ja tyttöihin kohdistuvien haitallisten käytäntöjen ehkäisemisestä;

5. kehottaa komissiota esittämään unionin lainsäädäntöä, jossa suostumuksen puuttuminen on peruste katsoa teko raiskausrikokseksi; palauttaa mieliin, että raiskaus ei ole ainoastaan loukkaus naisten perusoikeuksia ja ruumiillista itsemääräämisoikeutta kohtaan vaan myös naisten ja tyttöjen seksuaalisen hyväksikäytön muoto;

Kattava sukupuolitietoinen terveydenhuolto

6. kehottaa komissiota varmistamaan naisille ja tytöille sukupuolitietoisen terveydenhuollon yleisen saatavuuden;

7. kehottaa komissiota puuttumaan EU:n tasolla esteisiin, jotka haittaavat terveydenhuollon saatavuutta naisille heidän kaikessa moninaisuudessaan;

8. kehottaa komissiota varmistamaan seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon palvelujen, mukaan lukien oikeus turvalliseen ja lailliseen aborttiin, täyden ja yhdenvertaisen saatavuuden naisille ja tytöille heidän kaikessa moninaisuudessaan;

Sukupuolten tasa-arvo ja naisten vaikutusvallan lisääminen työelämässä

9. kehottaa komissiota seuraamaan riittäviä vähimmäispalkkoja[33], palkkauksen läpinäkyvyyttä[34] ja naisten osuutta hallintoelimissä [35] koskevien direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja kannustamaan siihen, että ne saatetaan nopeasti osaksi kansallista lainsäädäntöä;

10. kehottaa komissiota laatimaan suuntaviivat, jotka mahdollistavat ”työn arvon” EU:n laajuisen määritelmän ja vertailun, ja ottamaan nopeasti käyttöön sukupuolineutraaleja työn arviointivälineitä ja -kriteerejä, jotta naisvaltaisilla aloilla tehtyä työtä voidaan arvioida paremmin ja jotta siitä maksettaisiin oikeudenmukaisempi korvaus;

Naisten oikeudet ja sukupuolten tasa-arvo koulutuksessa ja digitaalisessa ympäristössä

11. kehottaa komissiota varmistamaan sukupuolten tasapuolisen pääsyn kaikille koulutustasoille ja kehittämään korkeaa laatua koskevia vaatimuksia oppimateriaaleille,

---

[33] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2041, annettu 19. lokakuuta 2022, riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa (EUVL L 275, 25.10.2022, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).
[34] Direktiivi (EU) 2023/970.
[35] Direktiivi (EU) 2022/2381.

joissa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja puretaan sukupuolistereotypioita, mukaan lukien kattavan seksuaalikasvatuksen ja suostumusta koskevan valistuksen edistäminen;

12. kehottaa komissiota kehittämään ja hyväksymään digitaalista ympäristöä varten nollatoleranssipolitiikan, joka koskee kaikenlaista sukupuolistunutta väkivaltaa, haitallista käyttäytymistä ja narratiiveja, jotka heikentävät ja halventavat naisten ja tyttöjen ilmaisua verkossa ja sen ulkopuolella, ja asettamaan etusijalle ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja suojatoimet kaikilla digitaalipolitiikan aloilla;

Yksityis- ja työelämän yhteensovittaminen

13. kehottaa komissiota kehittämään eurooppalaisesta hoito- ja hoivastrategiasta kattavan eurooppalaisen hoitoa ja hoivaa koskevan ohjelman, johon kuuluu sitovia lainsäädäntö- ja rahoitusvälineitä, jotta voidaan investoida helposti saatavilla oleviin, kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin lastenhoito- ja pitkäaikaishoitopalveluihin;

14. korostaa, että EU:ssa on pyrittävä ”tasavertainen tulonsaaja – tasavertainen huoltaja” -malliin, Barcelonan tavoitteita on tarkistettava ja mukautettava tältä osin ja äitiys- ja isyyslomaa koskevia toimenpiteitä on kehitettävä edelleen, jotta saavutetaan sukupuolten tasapuolisempi osallistuminen hoitovelvollisuuksiin;

Yhtäläinen edustus ja poliittinen osallistuminen

15. kehottaa komissiota panemaan täytäntöön lainsäädännölliset sukupuolikiintiöt ja sukupuolten tasapuoliseen edustukseen tähtäävään vetoketjujärjestelmään perustuvat listat kaikissa vaaleissa ja varmistamaan sukupuolten tasapuolisen edustuksen kaikilla päätöksenteon tasoilla;

Feministinen ulkopolitiikka

16. kehottaa komissiota edistämään ulko-, turvallisuus-, kauppa- ja kehityspolitiikkaa, jossa sukupuolten tasa-arvo asetetaan etusijalle noudattaen kolmen R:n periaatteita, jotka ovat oikeudet, edustus ja resurssit (rights, representation and resources);

Sukupuolten tasa-arvoa vastustavien liikkeiden torjunta

17. kehottaa komissiota kehittämään kattavan välineen, jolla seurataan ja torjutaan toisiinsa olennaisesti liittyvien demokratian ja naisten oikeuksien taantumista, ja varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvo pysyy prioriteettina kaikkialla EU:ssa;

Monialaiset keinot sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi

18. toteaa jälleen, että kaikki toimet sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi on toteutettava noudattaen kaikilta osin intersektionaalisuuden ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen periaatteita;

19. kehottaa komissiota varmistamaan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen soveltamisen ja kehittämään sitä edelleen rakenteissaan, menetelmissään ja välineissään

sekä varmistamaan, että sukupuolinäkökulma sisällytetään kaikkiin komission ehdotuksiin, myös kaikkiin talousarviomenettelyihin;

20. kehottaa komissiota käyttämään ja kehittämään edelleen intersektionaalisuutta monialaisena periaatteena uudessa sukupuolten tasa-arvostrategiassa;

°

° °

21. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Sukupuolten tasa-arvo ja naisten oikeudet kuuluvat Euroopan unionin **perusarvoihin**, sillä ne ovat välttämätön ja erottamaton osa ihmisoikeuksia. Ne ovat oikeusvaltioperiaatteen perusta ja tarkoitus kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla sekä soveltuvimmat ja asianmukaisimmat terveyttä ja selviytymiskykyä demokratioissamme osoittavat indikaattorit.

Nykyisen geopoliittisen tilanteen ja maailmanlaajuisten prosessien yhteydessä nyt on tärkeämpää kuin koskaan esittää **naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa koskeva kunnianhimoinen ohjelma**. Siksi tämä mietintö on laadittu Euroopan unionin kannalta ratkaisevan tärkeällä hetkellä. Uudessa, vuoden 2025 jälkeisessä eurooppalaisessa sukupuolten tasa-arvostrategiassa on pidettävä yllä aiempina vuosina asetettuja normeja ja pyrittävä kokonaisvaltaisesti saavuttamaan **sukupuolten tasa-arvo kaikilla tasoilla ja aloilla kaikkien henkilöiden osalta syrjimättä ketään**. Lisäksi uudessa strategiassa on toteutettava **päättäväisiä toimia** aiemmin hyväksytyn lainsäädännön **täytäntöönpanemiseksi**.

Uusi strategia esitetään aikana, jolloin sukupuolten tasa-arvoa ja demokratiaa vastustavat liikkeet ovat nousussa, joten komission ehdottaman tekstin on **heijastettava selkeää institutionaalista sitoutumista ja konkreettisia sitoumuksia sukupuolten tasa-arvon kehyksen suojelemiseksi ja kehittämiseksi edelleen ja siten demokratian turvaamiseksi**. Demokratiaa ei ole ilman naisten ja tyttöjen tasa-arvoista ja vahvaa osallistumista ja sitoutumista, ja tahot, jotka pyrkivät purkamaan institutionaalisen kehyksemme, hyökkäävät naisten oikeuksia vastaan. Nämä pyrkimykset liittyvät toisiinsa, minkä vuoksi niihin on **vastattava EU:n tasolla**. Tällaisia toimia on toteutettava kaikilla politiikan aloilla ja kaikilla tasoilla siten, että **sukupuolten tasa-arvo** otetaan selkeästi huomioon kaikessa työssämme.

Maailma on muuttunut merkittävästi edellisen sukupuolten tasa-arvostrategian[1] hyväksymisen jälkeen, ja uusia aihealueita on käsiteltävä asianmukaisesti. Niitä ovat naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta ja häirintä digitaalisessa ympäristössä ja työelämässä, rauhaan pyrkivän feministisen ulkopolitiikan tarve sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, mukaan lukien turvallisen ja laillisen abortin saatavuus, suojelu perusoikeuksina. EU:n toimintapolitiikkoihin on myös sisällytettävä **intersektionaalinen lähestymistapa**, sillä on hyvin tiedossa, että tietyt ryhmät, kuten maahanmuuttajanaiset, hlbtiq-henkilöt, romaninaiset ja vammaiset naiset kohtaavat monia risteäviä syrjinnän muotoja EU:ssa. Meidän on puututtava kaikkiin näihin syrjinnän muotoihin asianmukaisesti ja nopeasti.

Äskettäin esitetty **naisten oikeuksien edistämissuunnitelma**[2] on askel oikeaan suuntaan, sillä siinä tuodaan esiin monet naisten oikeuksiin tällä hetkellä liittyvät ongelmat. Uudessa sukupuolten tasa-arvostrategiassa on mentävä vielä pidemmälle **konkreettisilla lainsäädännöllisillä ja muilla toimenpiteillä**, joilla pyritään luomaan yhteiskunta, jossa vallitsee aito sukupuolten tasa-arvo.

Sukupuolistunut väkivalta on Euroopan tasa-arvoinstituutin määritelmän mukaan kaikenlaista väkivaltaa, joka perustuu henkilön sukupuoleen. Se voi olla fyysistä, henkistä, taloudellista tai lisääntymiseen liittyvää väkivaltaa. Kuka tahansa voi joutua sukupuolistuneen väkivallan uhriksi, mutta ylivoimaisesti suurin osa uhreista on naisia[3]. Viimeisimmässä tasa-

[1] EUVL C 364, 28.10.2020, s. 77–86.
[2] Komission tiedonanto ”Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma” (COM(2024)0097 final).
[3] https://eige.europa.eu/gender-based-violence

arvoindeksissä[4] käsiteltiin erityisesti sukupuolistunutta väkivaltaa. Tietojen mukaan 31 prosenttia vähintään 15-vuotiaista tytöistä ja naisista EU:ssa on kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa. Tämä osoittaa, että vaikka EU:ssa on tapahtunut lainsäädännöllistä ja muuta edistystä[5], **sukupuolistunut väkivalta** on edelleen yksi keskeisistä haasteista, jotka estävät todellisen sukupuolten tasa-arvon yhteiskunnassa. Se on edelleen hyvin yleistä kaikkialla unionissa, ja siihen on puututtava enemmän EU:n tasolla ja se on **määriteltävä** selkeästi **rikokseksi EU:ssa**. Viimeaikaiset tiedot osoittavat, että nykyinen lainsäädäntö, kuten **naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumista koskeva direktiivi**, on pantava täytäntöön kiireellisesti, ja täytäntöönpanoa on seurattava ja ohjattava hyvin. On myös tarpeen muotoilla uudelleen ja kehittää edelleen tiettyjä aiemman lainsäädäntötyön näkökohtia, kuten suostumukseen perustuvia määritelmiä. **Raiskaus on lisättävä EU-rikosten luetteloon, ja naismurhat on määritettävä henkirikoksesta erilliseksi rikokseksi.** Myös joitakin vähemmän tunnettuja sukupuolistuneen väkivallan lajeja, kuten synnytysväkivaltaa ja aborttihoidon epäämistä, on tuotava esiin. Myös haitallisia käytäntöjä koskevien suositusten laatimisessa on edistyttävä.

Jokaisella Euroopan unionissa on oikeus **parhaimpaan mahdolliseen fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen**, ja kaikkien unionin toimintapolitiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa on varmistettava **ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu**[6]. Oikeus terveydenhuoltoon on kirjattu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteeseen 16, ja toimintasuunnitelmassa jäsenvaltioita kannustetaan puuttumaan terveyseroihin. Tasa-arvoindeksi osoittaa, että sukupuolten tasa-arvo on edistynyt hitaasti terveyden alalla, sillä niiden naisten ja miesten osuus, jotka pitävät terveyttään erittäin hyvänä tai hyvänä, on heikentynyt kahdessa kolmasosassa jäsenvaltioista. Lisäksi monista sukupuoleen liittyvistä sairauksista ei ole riittävästi tutkimusta, rahoituksesta ja resursseista on pulaa, eikä näitä sairauksia priorisoida[7].

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat keskeisiä kysymyksiä ihmisoikeuksista käytävässä keskustelussa, ja ne ovat erottamaton osa terveyttä koskevan perusoikeuden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista sekä sukupuolistuneen väkivallan poistamista. Ruumiillinen itsemääräämisoikeus ja oikeus päättää omasta kehostaan ja elämästään ovat ehdoton edellytys sukupuolten tasa-arvon saavuttamiselle. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien loukkaukset ovat ihmisoikeusloukkauksia. Kaikki jäsenvaltioissa ilmenevät seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyvät haasteet ovat yhteisiä eurooppalaisia haasteita. Kyse on sekä ihmisoikeuksiin että terveyteen liittyvistä kysymyksistä, joihin on puututtava yhtenäisellä lähestymistavalla. Maailman terveysjärjestön (WHO) mukaan seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen yleinen saatavuus on osa oikeutta terveyteen. Tavoitteenamme on sukupuolten tasa-arvostrategia, jolla varmistetaan, että kaikilla on mahdollisuus saada kattavaa, ikätasolle sopivaa ja näyttöön perustuvaa seksuaali- ja ihmissuhdekasvatusta, laadukkaita, helposti saatavilla olevia ja kohtuuhintaisia nykyaikaisia ehkäisymenetelmiä ja -tarvikkeita, perhesuunnitteluneuvontaa, hedelmällisyyshoitoja ja tietoa ehkäisystä sekä maksutonta, turvallista ja laillista aborttihoitoa.

---

[4] Tasa-arvoindeksi 2024: ”Tackling violence against women, tackling gender inequalities”, julkaistu vuonna 2025.

[5] Esimerkiksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumista koskevan direktiivin hyväksyminen ja EU:n liittyminen Euroopan neuvoston yleissopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus).

[6] EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391–407.

[7] EIGE (2025), Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg (julkaistaan myöhemmin).

Euroopan **työmarkkinoiden** tilanne edellyttää kiireellistä ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa nykyisen eriarvoisuuden poistamiseksi. Joka kolmas nainen EU:ssa ei ole palkkatyössä, ja valtaosa osa-aikatyötä unionissa tekevistä on naisia. Naisten työ on perinteisesti ollut aliarvostettua. Sukupuolen mukainen eriytyminen on edelleen merkittävää, ja naiset ovat yliedustettuina vähemmän kannattavilla aloilla. **Naisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen työelämässä** on ratkaisevan tärkeää sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen kannalta, ja se on vahvan, kilpailukykyisen talouden edellytys. Tämän vuoksi **palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevan direktiivin** nopea saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on olennaisen tärkeää. Samalla on etsittävä keinoja sen soveltamisalan laajentamiseksi. Lisäksi sekä **riittäviä vähimmäispalkkoja** että **naisten osuutta hallintoelimissä koskevat direktiivit** on pantava täytäntöön. Mietinnössä todetaan, että sukupuolten palkkaeron tärkein syy on se, että naisvaltaisilla aloilla (hoitoala, terveydenhuolto, koulutus, vähittäiskauppa) palkat ovat järjestelmällisesti matalampia kuin miesvaltaisilla aloilla. Tämän vuoksi nämä alat eivät myöskään houkuttele miehiä, mikä vahvistaa haitallisia normeja ja stereotypioita. On laadittava kiireellisesti suuntaviivat, jotka mahdollistavat ”työn arvon” määritelmän ja vertailun, ja otettava nopeasti käyttöön sukupuolineutraaleja työn arviointivälineitä ja -kriteerejä, jotta naisvaltaisilla aloilla tehtyä työtä voidaan arvioida paremmin ja jotta siitä maksettaisiin oikeudenmukaisempi korvaus. Lisäksi on tarpeen käsitellä kysymystä, joka koskee työturvallisuutta sekä työpaikalla että etätyön yhteydessä.

Koulutus on välttämätöntä sukupuolten tasa-arvon kannalta ja jotta kaikki pystyvät sopeutumaan työmarkkinoiden muutoksiin, ja korkea-asteen koulutus on olennaisen tärkeää laadukkaiden työmahdollisuuksien kannalta. Koulutus Euroopan unionissa on yhä tänäkin päivänä sukupuolen mukaan horisontaalisesti ja vertikaalisesti eriytynyttä, mikä on haitallista sukupuolten tasa-arvon kannalta. Näin ollen on ratkaisevan tärkeää taata naisille täysi ja esteetön pääsy koulutukseen ja tukea naisten osallistumista luonnontieteiden, matematiikan, tekniikan ja teknologioiden alojen (STEM-aineet) ja kaikkien muidenkin alojen koulutukseen ja uriin. EU:ssa on arviolta kahdeksan miljoonaa tieto- ja viestintäteknologian asiantuntijaa, mutta heistä vain 17 prosenttia on naisia. Koko maailmassa vain 22 prosenttia tekoälyalan ammattilaisista on naisia. Näiden aiheiden ja niihin liittyvien työpaikkojen merkitys on kasvamassa, ja meidän on varmistettava, ettei naisia jätetä jälkeen ja että he ovat turvassa digitaalisessa ympäristössä, myös käsiteltäessä algoritmeja ja muita nykyajan välineitä koskevia kysymyksiä. Nykyinen yksityiseen omistukseen perustuva rakenne ja suurten verkkoalustojen keskeiset toimijat ovat luoneet verkkomaailman, joka vahingoittaa naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa. Meidän on voitava puuttua tähän ja suojella kaikkia naisia ja tyttöjä kaikkialla EU:ssa. Lisäksi miehiä on kannustettava lähtemään naisvaltaisille aloille parempien työolojen ja oikeudenmukaisen palkan avulla. Uudessa sukupuolten tasa-arvostrategiassa on kehitettävä puitteet, joilla luodaan tytöille ja pojille turvallisia oppimismahdollisuuksia, kerrotaan vanhemmille ja opettajille sukupuolistereotypioista ja luodaan myönteisiä roolimalleja naisille ja feminismiä kannattaville miehille.

Vastuu lasten ja muiden huollettavien hoidosta rajoittaa merkittävästi naisten osallistumista työmarkkinoille. Noin 7,7 miljoonaa naista Euroopassa on poissa työmarkkinoilta palkattoman hoivatyön vuoksi, kun taas miesten vastaava määrä on vain 450 000. Kotitalouksissa palkattoman hoivatyön epätasainen jakautuminen naisten ja miesten välillä rajoittaa naisten yhdenvertaista osallistumista työelämään ja heidän urakehitystään. Tämä tilanne haittaa aidosti oikeudenmukaisen **työ- ja yksityiselämän tasapainottamista** koskevan kehyksen aikaansaamista, ja uudessa strategiassa on käsiteltävä näitä kysymyksiä. Tavoitteenamme on saada yhteiskunnassa aikaan ”tasavertainen tulonsaaja – tasavertainen

huoltaja” -malli. Siksi **työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevaa direktiiviä** on seurattava, arvioitava ja tarvittaessa kehitettävä edelleen. Lisäksi on esitettävä eurooppalaiseen hoito- ja hoivastrategiaan perustuva **eurooppalainen hoitoa ja hoivaa koskeva ohjelma**, johon sisältyy EU:n tason sitovaa lainsäädäntöä ja rahoitusta. Naiset ovat perinteisesti kantaneet hoitotaakan eri osa-alueilla, ja tilanne on tasapuolistettava Euroopan tasolla.

Monimuotoiset ryhmät tekevät parempia, osallistavampia ja kestävämpiä päätöksiä. Vain kaikkien näkemykset huomioon ottavat päätökset voivat viedä meitä kohti kaikille parempaa tulevaisuutta, ja **naiset päätöksentekoasemissa** ovat keskeisiä roolimalleja ja auttavat luomaan puitteet tasa-arvoiselle tulevaisuudelle. Poliittisen ja taloudellisen päätöksenteon puutteet on korjattava, ja samalla on puututtava institutionaaliseen eriarvoisuuteen, joka estää naisia hyödyntämästä kaikkia mahdollisuuksiaan.

Maailmanlaajuisten konfliktien ja epävarmuuden lisääntyessä **unionin ulko-, puolustus- ja turvallisuuspolitiikan on oltava feminististä**, ja naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon saavuttaminen on yksi horisontaalisista periaatteista ja keskeisistä tavoitteista. Ulkopolitiikassa EU:n on pyrittävä rauhan aikaansaamiseen, ja yksi tämän edellytyksistä on naisjohtajien ja naisista koostuvien sidosryhmien tasavertainen osallistuminen. Naisten oikeuksien edistämisen ja suojelemisen sekä naisaktivistien, -opettajien ja -johtajien tukemisen konfliktialueilla on oltava etusijalla kaikissa EU:n konfliktintorjuntastrategioissa sekä mahdollisissa kriisinhallintavälineissä ja -mekanismeissa. Kaikkiin EU:n ulkoisiin toimiin on sovellettava kolmen R:n periaatteita, jotka ovat oikeudet, edustus ja resurssit (rights, representation and resources).

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA ESITTELIJÄ ON SAANUT TIETOJA

Esittelijä ilmoittaa työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti saaneensa tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan mietintöluonnosta:

Yhteisö ja/tai henkilö
European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights
The International Planned Parenthood Federation (IPPF) European Network
Center for Reproductive Rights
European Women's Lobby
Foundation for European Progressive Studies (FEPS)
European Institute for Gender Equality
B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipiran.
Fertility Europe
Center for Women Victims of War (ROSA)
The Directorate-General for Justice and Consumers (DG JUST) of the European Commission
European Trade Union Confederation (ETUC)
European Public Service Union (EPSU)

Esittelijä on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

Kun luettelossa mainitaan luonnollisen henkilön nimi ja/tai tehtävänimike, esittelijä vakuuttaa antaneensa kyseiselle henkilölle Euroopan parlamentin tietosuojaselosteen numero 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), jossa määritetään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat ehdot ja siihen liittyvät oikeudet.